

הראגה לשבויים היא אחת התכונות היפות של המדינה השבוע עמדה במבחן

אחת המיצויות היפות ביותר, הטי כועה במסורת היהדות, היא מיצויות פרוין שבויים. מיצוה זו נבעה ממעמקי הסבל של הקהילות היהודיות כרחבי העולם, והיתה צורך הקיום היהודי, מכיוון שהיהודים היו נרדפים במקומות שונים, היה זה כורח המציאות שקהילה יהודית אחת תחוש לעזרת חברתה — כדי שזו תחוש לעזרתה כשהיא עצמה תהיה בצרה. יהודים בעיר יורק כבריטינה גייסו את הכסף כדי לפרות אסירים יהודיים, שנמקו ככלא בווינה. יהודים בפאס שבמארוקו שילמו כופר עבור יהודים באלכסנדריה, היה זה הביטוי הנעלה ביותר של סולידריות יהודית, החוב קתיעולם.

כמו מסורות רבות אחרות, נשמרה גם זו איכשהו במציאות החדשה של מדינת ישראל. זרים משתאים לא פעם מול פני הראגה שבה מתייחס הציבור היהודי לשבויים שלו, עד כדי נכונות להסתכן במיבעיה צלה כמעט-מטורף נוסח אנטבה, ועד לנכונות לשחרר אלה אסירים פוליטיים תמורת שלושה שברי יים.

השבוע הועמד עיקרון זה במבחן נוסף. היה ברור לכל האחראים כי כוחות הימין יצעקו חמס, כאשר יראו מאות "מחבלים" משוחררים עוברים לחול' או חוזרים בשימחה לבתיהם בישראל ובשטחים הכבושים (ראה עמודים 12-13). היה חשש שמא

העבודה את שרהחינוך-לשעבר, אהרון ידלין (נכדו של אשור), שנבחר במפתיע כמוזכיר-התנועה. שנית — היא גיבשה וחזקה את מחנהו של יצחק רבין. בתחילת החודש התכנס באפעל מרכז התק"ם כדי לבחור את מוזכיריו. ברקע עדיין סערו הרוחות סביב הסתככות התנועה בפרשת מנייתו של אישהעסקים דויד בלאס. הרוח הפנימי של הוועדה, שבראשה עמדה הח"כ לשעבר סנטה יוספטל, לא חלק שבחים להנהגה הנבחרת של התנועה. להיפך — הסתככות התק"ם בעיסקי שוק ההלוואות האפור גרמו לזעם של ממש בין הקיבוצניקים.

הוועדה המסורת לא כללה את ידלין כמועמד לתפקיד המזכיר, במקומו של הפורש, יוסף פרלמוטר. אבל ידלין וכמה תומכים, מאנשיו של רבין, החליטו להתמודד. בהצבעה המפתיעה ניצח ידלין, איש איחוד-הקבוצות והקיבוצים, את המועמד המוסכם של קבוצתו, שמעון דג'ן. הניצחון היה על חודו של קול אחד. יוספטל הבינה, מה פירושה של

בחירה זו? קודם כל, זהו ניצחון אישי חשוב ביותר לידלין עצמו. בן קיבוץ חצרים, שרהחינוך-והתרכות עד בחירות-המה"פ של 1977, ולפני כן מוכ"ל המפלגה, וה"כ בחמש כנסות. הוא החליט לשוב לפוליטיקה. הוא בן 59, וכוונותיו מרחיקות-לכת. אבל, ניצחונו של ידלין מלמד על מה שמתרחש עתה בתק"ם. אין ספק שההצבעה חשפה פער שאינו ניתן כמעט לגישור בין האיחוד והמאוחד. צמרת האיחוד נכשלה. סגן שר החקלאות, אברהם (כצלה) כץ-עוז, וח"כ נחמן רוז, לא הצליחו להכניס לממשלת-האחדות אף שר אחד משל-

ראש המפלגה, שימעון פרס, בקרב ההתיישבות העובדת. יוספטל, אשת קיבוץ גלעד של האיחוד, קראה לידלין להתפטר. היא הבינה היטב מה משמעות בחירתו של הקיבוצניק הדרומי. ידלין סירב. כחיי רתו הפכה לעובדה היוצרת מצב חדש במרכז מפלגת-העבודה.

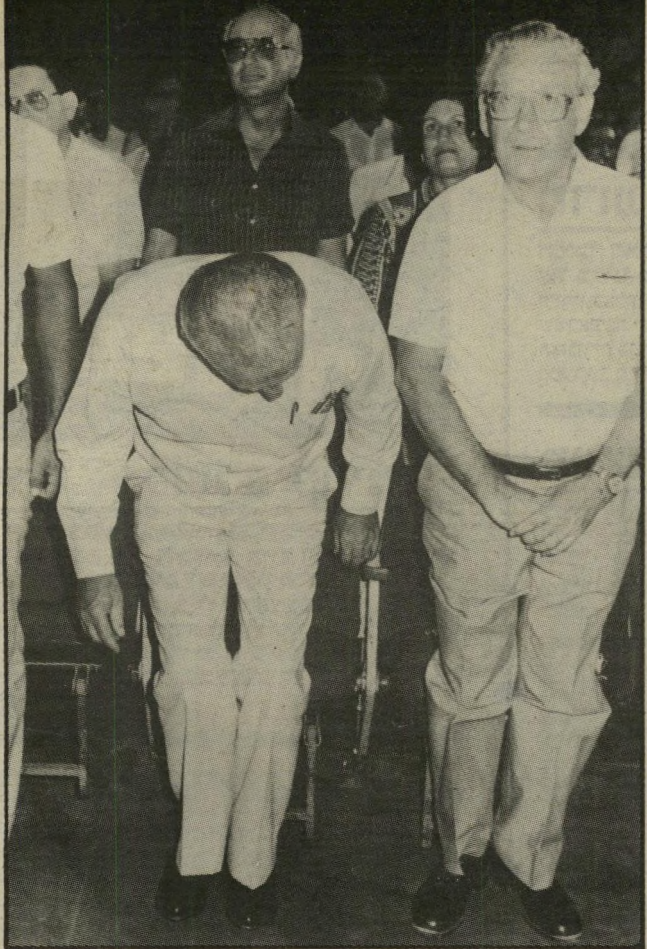
חוק אוהרה לכנסת

פסקי-הדין, שהוא אבן-דרך לדמוקרטיה הישראלית, מותח ביקורת קטלנית על ועדת-הבחירות

הציבור היה עסוק במיבצע החלפתי השבויים. מטר חדש של גזירות ממשלתיות, שאך הגבירו את אי-האמון ביכולתה של הממשלה לטפל בשואה הכלכלית המתקרבת (ראה הנדון). הסיחו את דעת הציבור מכל עניין אחר. מחתרת יהודית ישנה-חדשה, החשור דה ריצח בדרסקר של ערבי חף-מפשע, עוררה ויכוחים סוערים.

אך המאורע החשוב ביותר של השבוע התרחש במקום אחר. באולמות השקטים של בית-המישפט העליון, בבניין הישן במיגרש הרוסים בירושלים, אירע מאורע המי הווה תמרור בהיסטוריה של הרמור קרטיה הישראלית.

10 דקות, 11 חודשים. במשך 11 חודשים ארוכים המתנה המדינה לפסקי-הדין של חמשת השופטים העליונים בעניין שלכאורה הוכרע זמן-השתתפות של שתי רשימות בבחירות לכנסת ה-11. היו ררושות לבית-המישפט העליון

מוזכיר ידלין (עם יצחק רבין) על חודו של קול

לעומת זאת לא כתב אף אחד מן השופטים מילה רעה על הרשימה המתקרבת לשלום. השופטים קבעו שלא נמצא במצעה דבר הנוגד את קיום המדינה, ושלא הובאו לוועדת-הבחינות שום ראיות שהן שיצדיקו את פסי-לתה. בעקפיון ספך הנשיא שמגר את ידיו גם על החלטת היועץ המישפטי, שקבע כי פגישות ראשי-הרשימה עם יאסר ערפאת אינן מהוות עבירה.

לא רק קביעות אלה, אלא גם ההלכה המישפטית שנקבעה בפסקי-דין מהווה ניצחון מזהיר לסוללת המישפטנים של הרשימה המתקרבת — אמנון זיכרונני, אביגדור פלדמן ויוסי ברד. טענותיהם המישפטיות, שהושי מעו בבית-המישפט בהרצאות מזהיר רות, שנמשכו כמה שעות, התקבלו כמעט במלואן עלי-ידי השופטים.

רק סכנה מיידית! קבעו הנשיא ועמיתיו:

● הזכות להיבחר היא זכות-ייסוד אגרחית, אין לפגוע בה אלא במיקרים קיצוניים ביותר, כאשר קיימת, וראות קרובה" של סכנה לקיום המדינה. כלומר: סכנה מוחשית, ברורה ומיידית. ● הזכות להיבחר כלולה למעשה בזכות לבחור. שהרי אם נפסלת רשימה, נמנע מן הבחור התומך בה לתת את קולו לרשימה שהוא חפץ לבחור בעדה.

● רק במיקרה אחר ויחיד מותר לפסול רשימה — וגם זה רק על סמך חוק מפורש: כאשר הגוף המתייצב לבחירות פועל בכיור לחיסול המדינה. כלימור: אינו רק מטיף לחיסולה, אלא גם פועל לחיסולה ויש לו סיכויים להצליח בכך. במיקרה כזה, יש להוציא את המפלגה מחוץ לחוק, לפני שמוני עים את השתתפותה בבחירות. ● בכל מיקרה אחר, יש להעדיף את הוויכוח החופשי עם שוללי הרמורקטיה — גם כאשר שוללי-הרמורקטיה רטיה מנצלים את מכשיר הדמוקרטיה כדי לחתור תחתיה. הרמורקטיה עצמה מבוססת על האמונה בכוחה של הקירמה לנצח בוויכוח חופשי.

כדיברי הוגה-דיעות ברטי, המצוי טט עליידי השופט שמגר: "אין מנצחים בשום ויכוח עליידי אטימית" אונייים או השתקת מתנגדי... יש לנצח בו עליידי מידע מלא. במקום (המשך בעמוד 14)

בחירות 2/84 (משה ניימן נגד יור ועדת-הבחירות) ועירעור-בחירות 3/84 (אורי אבנרי נגד יור ועדת-הבחירות) הוא מאורע מישפטי גדול — מיסמך שילמד בבתי-הספר למישפטנים. יותר מזה: הוא אחת מאבני-הדרך של הרמורקטיה הישראלית, המוכיח כי בית-המישפט העליון — יותר מן הכנסת וכל מוסד אחר בישראל — הוא עתה מגן הרמורקטיה וסימלה.

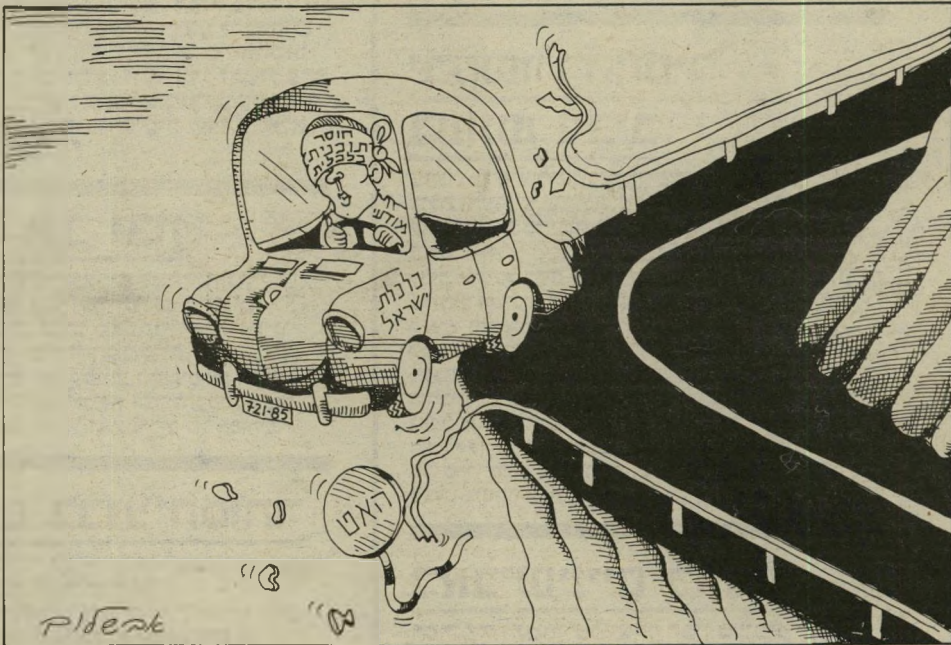
עסר ואפר. כל אחד מחמשת השופטים ניסח פסקי-דין נפרד משלו, כדי להצדיק כדרכו את החלטתה שהתקבלה פה-אחר. כל אחד מחמשת המיסמכים הוא מלאכת-מחשבת של מחשבה מישפטית וחוקתית.

פסקי-הדין המרכזי הוא של הנשיא, מאיר שמגר, המשתרע על 56 עמודים. הוא קבע את הטון גם לגבי פסקי-הדין שבאו בעיקבותיו, שהגיעו לאותן המס' קנות בדרכים שונות.

בשפה מישפטית בהירה ועניינית, שלא הסתירה את חריפות הרבנים, מתחו כל השופטים ביקורת קטלנית על ועדת-הבחירות, והפכו את החלטתה לעפר ואפר. הם קבעו — מבלי לבטא זאת במילים כה בוטות — כי הוועדה, המורכבת מפוליטיקאים עלי-מפתח מישפטי, פעלה ללא כל סמכות, ללא שום בדיקה רצינית של העניין, על סמך שיקולים שאינם שייכים לעניין, ועשתה את עבודתה רמייה.

למעשה היה די בכך, כדי לבטל את החלטת הוועדה. אולם השופטים, שהבינו כי הנושא הוא בנפש, של הרמורקטיה הישראלית, לא הסתפקו בכך. הם הרחיבו את היריעה בהרבה. הם לא הסתפקו בקביעה שאין לאסור את השתתפותה של רשימה בבחירות בלי הוראה מפורשת בחוק. הם גם קבעו אמות-מידה ברורות לחוק כזה, והזהירו בצורה בוטה מפני המגמה לחוקק חוק אנטידמוקרטי. מבלי להתייחס בפירוט אל החוק המונח ברגע זה על שולחן הכנסת, הם פסלו אותו מכל וכל.

סלידה מכהנא. כל חמשת השופטים הביעו סלידה מרשימתו של מאיר כהנא, והצדיקו למעשה את טענתו של רנאטו יאראק, נציג היועץ המישפטי, שהגדיר אותה כרשימה נאצית. אך הם קבעו שלא די בכך כדי לפסול את השתתפותה בבחירות.

רק 10 דקות כדי להחליט פה-אחר לבטל את האיסור השרירותי שהטילה ועדת-הבחירות המרכזית על תנועת "כך" ועל הרשימה המתקרבת לשלום להתייצב בהחירת הבחור. מתן הני מוקים המפורטים נרחה למועד מאוחר יותר. אך כאשר עברו החודשים, והני מוקים לא פורסמו, גברה אי-הסבלנות. אישי-ציבור השמיעו ביקורת גלויה על האטייות של בית-המישפט, וביקורת זו החריפה והלכה.

היה בדמה שהנימוקים הפכו לבלתי-חשובים ממילא, מפני ששתי הסיעות כבר נכנסו לכנסת, וממשיכות לפעול בה. מה יכלו השופטים להוסיף או לגרוע? השבוע פירסמו חמשת השופטים את פסקי-הדין המנומק. ואז התברר מרוע ארכה כתיבתו זמן כה רב. לא רק הכמות — 132 עמודים במכונת-כתיבה — הצדיקה את הרחיה, אלא גם המהות. פסקי-הדין בעניין עירעור-

הם. הניסיון להמליך את פרלמוטר נכשל. הנציג הבכיר של האיחוד כמשק ההסדרות, יצחק לנדסמן מתנובה. יידרש בקרוב להתחלף. נציג בכיר אחר שלהם בוועד הפועל, נחום פסה, מנהל המרכז-לחינוך-ולתרבות, חייב לשוב לקיבוצו, ברור-חיל, אלא אם כן ישלוב עליידי קיסר בתפקיד במערכת המישפטי.

קית. הקיבוץ המאוחד, לעומת זאת, חוגג. יעקב צור הוא שר, ואם לא משום היותו אישי-קיבוץ (נתיב הל"ה) הרי שבמוראי על שום היותו מראשי מחנה-רבין. דני רוזוליו, איש קיבוץ כברי, התברג חוק כחברת העובדים, ולקיסר יהיה קשה מאוד להזיז אותו. כך קרה שחברי האיחוד במרכז התק"ם, שהצביעו הצבעת-מחאה, ביחד עם חברי המאוחד, מאנשי רבין, היטו את הכף לזכות ידלין. פירושו של דבר: מכה קשה ליושב-

תתרחשנה פעולות של התנגדות אלי-מה. אך היה גם ברור כי רוב רובו של הציבור בארץ יתמוך בעיסקה האנושית — מפני שהיא תואמת את הטובה שבמסורות ישראל.

מיפלגות ידלין הטוב

במפתיע חזר אהרון ידלין למרכז הזירה — וגם לו יש תובנות

בעוד שכל העיניים הופנו לעבר הבחירות בהסדרות (ראה עמודים 33-32) התחוללה מהפכה של ממש בתק"ם — התנועה הקיבוצית המאוחדת. משמעותה של המהפכה היא כפולה: ● ראשית — היא מחזירה למרכז החיים הפוליטיים בתק"ם ונמפילגת-